

ПРОГРАМА

За обезпечаване на дейностите по поддръжката в предоставените за стопанисване и управления обекти на Регионален исторически музей – Велико Търново, съобразно изискванията на чл. 12, ал. 10 от Закона за културното наследство през 2024 г.

Настоящата Програма, неразделна част от която е План-сметка, е изготвена на базата на статистическите данни за посетителския интерес към обектите и експозициите в структурата на РИМ – Велико Търново, както и на справките за финансовите постъпления от същите през 2012 – 2023 г. Съобразена е със специфичната ситуация във връзка с инфлационните процеси, както и с отразяващите се негативно върху туризма политическа криза, инфлация, военни действия в Украйна и Близкия изток.

Следствие на неблагоприятните климатични дадености през последните години, част от подпорните зидове по туристическите алеи в АМР „Царевец” са в критично състояние на саморазрушаване и представляват опасност за преминаващите посетители. Не по-добро е и състоянието на покривите на някои автентични или реставрирани средновековни архитектурни структури, през които застрашавайки от увреждане на конструкцията проникват атмосферни води. В „Патриаршеския комплекс” каменните настилки са частично отлепени и тотално замърсени, което налага техния ремонт и почистване, за да не се създават негативни впечатления в хилядите посетители и да не са предпоставка за произшествия.

АМР „Царевец“ през изминалата 2023 г. бе посетен от 220 523 човека. В същото време около 10 % от индивидуалните и организирани трудноподвижни и възрастни туристи стигат да входа, но не посещават обекта поради топографските му неудобства – хълмист терен, алеи настлани с калдъръм и многобройни стъпала, водещи към комплексите на Царския дворец и Патриаршеската църква. Наличието на подходящо превозно средство - електромобил, би довело до привличането на упоменатата категория туристи като посетители, които ще заплащат входната такса и екскурзоводска беседа. Електромобилът ще се обслужва от екскурзовод с необходимата категория за управление на МПС, като в същото време ще е снабден и с необходимата аудиоуредба.

За поддръжката на обектите във Велико Търново, стопанисвани от РИМ, товарен електромобил би бил изключително полезен и икономичен, тъй като късите разстояния и калдъръмените настилки на пътищата в обектите водят до бързата амортизация и чести ремонти на тежките бензинови и дизелови возила.

За избор на подходящи електромобили, съобразени с топографските дадености на стопанисваните обекти, бе направен оглед от представител на производител на малки самоходни машини с богат многогодишен опит в производството и сервиза на такъв вид техника.

Старо и вече неактивно свлачище от източната страна на резервата е унищожило и засипало част от металната ограда. През пробива е констатирано нерегламентирано навлизане на хора и животни, с всички негативни последствия от такива нарушаващи правилата действия и най-вече пресичане на възможността за кражби на кабели от съоръженията, каквито случаи са познати от преди няколко години.

Пускането в действие на общинския паркинг в м. Френкхисар е предпоставка за осигуряване на още един удобен достъп за посетителите до АМР „Царевец“ през „Френкхисарската порта“ на крепостта. За да се осъществят задължителните съгласувателни процедури с МК и НИНКН, наложително е изготвянето на проектна документация за подхода.

Съгласно изискванията на чл. 19, ал. 5 от ЗКН, при осъществяване на КРД и ремонти на недвижими културни ценности (НКЦ), е предвидена сума за заплащане на задължителни такси, свързани с процедурата по съгласуване с НИНКН. Такива се предвиждат и за изготвянето на задължително проектиране на КРД.

АМР „Трапезица“ ще навлезе в деветия си сезон. Анализът показва, че поради специфичната си топография, обектът е трудно достъпен за хора, желаещи да го посетят пешеходно. Поради това считам за наложително отварянето на югоизточния вход, през реставрираната Югоизточна бойна кула-порта. За да се осъществи това е необходимо проектиране и ремонт на съществуващата в миналият век алея и съответната инфраструктура.

Покривите, дворните пространства и най-вече оградните зидове на късносредновековните църкви и къщи в АР „Арбанаси“ са в състояние, което изисква основното им ремонтване след изграждането им преди 40 и повече години. В някои от тях съществува сграден фонд (т.н. килии), който е в недобро състояние и изисква ремонт, тъй като е част от комплексния паметник - НКЦ. Критична е ситуацията в „Хаджиилиевата къща“, където растителност и подпочвени води от съседни имоти са довели до саморазрушаване на някои от оградните структури.

С оглед опасността от физическо увреждане на архитектурният обем и стенописите от 1667 г. в музей „Църква „Св. Атанасий“, ремонтът на покрива е наложителен. Съгласно Заповед № РД 22-42/10.01.2020 г. на кмета на Община Велико Търново, църквата е отворена за посетители и целогодишно провеждане на ритуали на жителите на с. Арбанаси.

Една от спецификите на обектите е, че част от тях не генерират приходи, тъй като в настоящия момент не са отворени за посетители. Това обаче не означава, че няма нужда от разходи по тяхната поддръжка – напротив, при някои са необходими значителни дейности, за да не се получат допълнителни щети върху недвижимата културна ценност. Покачването на цените на енергоносителите - ток и газ, също се отразява на възможността за пълноценна работа на обектите, привличащи посетителския интерес. По тази причина част от приходите от обектите, ползващи се с голям интерес, са разпределени за обезпечаване дейности върху споменатата група.

Сградата на Археологическия музей, представляваща единна архитектурна структура с РБ „П. Р. Славейков“, е в критично състояние. Към настоящия момент около 15% от нея е неизползваема, поради голямо количество подпочвена влага. Необходим е основен ремонт, стойността на който не може да бъде покрита от планираните постъпления. По тази причина в План-сметката са предвидени само текущи ремонтни дейности, които да позволят музея да приема посетители. Наложително е морално остарялата 38-годишна

експозиция да бъде заменена с нова. Поради което считам за необходимо изготвянето на проект за основен ремонт на сградата със съответните актуални системи, инсталирани в подобен род културни институти – охранителни, известителни, информационни и пр. В това число и надграждането на вече съществуващите елементи от системата за осигуряване на достъп до експозицията на хора със затруднена способност за придвижване. До приключването на този процес, наложително е частично обновяване на част от експозиционните площи и устройването им за приемане на временни изложби. По този начин ще се увеличи посещаемостта и на постоянната експозиция, а от там и приходите от входни такси.

В близост до с. Вонеща вода се намира Етнографски комплекс „Осенарска река“ със своите задвижвани със силата на водата четири караджейки и гатер, а също и двуетажна къща, всички строени през XIX век. Тъй като съдебните процедури по отношение неоснователните претенции за собственост завършиха в полза на Община Велико Търново, то следва обекта да бъде отново социализиран и да започне посрещане на посетители.

Наред със 17-те дка закрити експозиционни пространства, РИМ стопанисва и приблизително 1000 дка открити музейни площи. От тях 80 дка в АМР „Царевец“ и 60 дка в АМР „Трапезица“ се поддържат от специализирани фирми. Останалите се поддържат от персонала на музея, което генерира разходи за консумативи. В тази връзка са предвидени средства, които да обезпечат дейностите по поддържане на парковите пространства.

За да бъдат добре информирани посетителите на музейните обекти, необходимо е постоянна визуална и насочваща информация, чрез табели, касети, билбордове и прочие рекламни съоръжения.